

1773, 28.

21

QVAESTIO
IVRIS CONTROVERSI
AN
RENVNCIATIO CONDICTIONIS
INDEBITI VALEAT

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESS. PVBLIC. ORDINAR. IVR. NAT. ET GENT.

ET SOCIETAT. LITERAR. DVISBVRGENS.

SOCIO

IN AVDITORIO PETRINO

DIE XIV. AVGVST. ANNO MDCCCLXXIII.

DEFENDET

IOANNES CHRISTIANVS GOTTLOB
SCHRECK

DOMITIENSIS MISNIC.

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

P. A. 7.

REVOLUTIONS
CONDITIONS

REVOLUTIONS
CONDITIONS

REVOLUTIONS
CONDITIONS

2
7
6

AN
RENVNCIATIO CONDICTIONIS
INDEBITI VALEAT.

---

§. I.

I nter ea negotia, quae obligationem quasi ex contractu producunt, indebiti solutionem referunt I Cti, et ipsemet Imperator in §. 6. I. de obligat. quae quasi ex contract. nasc. Non quidem omnis solutio indebiti, sed ea tantum, quae ex errore fit, et qui error facti est, non vero ignorantiam iuris comprehendit, hanc contractui similem producere potest obligationem. Neque omne indebitum sufficere, sed illud tantum, in quo ne naturalis quidem obligatio existit. Potest enim adesse interdum obligatio naturalis, at, cui civile ius non adfuit, ut civile sit indebitum: fac Te soluisse hoc civile

indebitum, an putabis accipientem tibi quasi ex contractu fore obligatum? Sane nulla ad restituendum reddendumue obligatio, cum verum haud esset indebitum. Tandem et, si naturae contractus obligatio haec ex indebiti solutione propius accedere debet, error quoque siue iuris, siue facti sit, perinde est, in accipiente adesse debet. Sicut enim sciens qui soluit, donasse censetur, ita, qui sciens indebitum accipit, fur reputatur atque conditione furtiua pellendus videtur, teste SCAEVOLA in *L. 18. §. de condict. furtiu.*

§. II.

Solent hanc indebiti solutionem *promutuum* vocare, ex ea comparatione, quae cum mutuo institui solet. Sed caue id de omni indebiti solutione intelligas, sed de ea tantum, qua res, quae pondere, numero et mensura continentur, indebite soluntur. Iam vero et res *non fugibiles* indebite solui possunt. Sic PAVLVS in *L. 65. §. 8. ff. de condict. indeb.* serui indebiti dati mentionem facit. Adeo et *incorporalium rerum* indebitam dationem ad hanc conditionem retulerunt, qualem speciem POMPONIVS in *L. 22. §. 1. ff. eod.* exhibet. Ait: *Cum iter excipere deberem, fundum liberum per errorem tradidi incerti condicam, ut ITER mihi concedatur.* Hinc concludo, indebiti conditionem mox comparari debere cum conditione ea, quae ex mutuo datur, mox cum commodati actione. Effectus debet exinde diuersus esse. Cum in conditione ex mutuo, non eadem res, sed tantundem condicatur, sequitur, si cum mutuo, ob id, quod res fungibilis, data sit, compareretur, periculum fore statim accipientis. Quare, si postquam nummos indebitos acceperit ex errore, siue eos consumserit, siue furto ablati fuerint, nihilominus condici poterunt, nam teste POMPONIO in *L. 7. §. eod.* tantundem repetitur. Contra, si non fungibilis res indebite data atque

atque tunc cum commodato comparatur indebiti conditio,
casum accipiens haud feret. Huc spectat testimonium IV-
LIANI in *L. 32. princ. ꝛ. eod.* *Cum is, qui Pamphilum aut*
Stichum debet, simul utrumque soluerit: Si posteaquam utrumque
soluerit, aut uterque, aut alter ex his desit in rerum natura esse:
NIHIL REPETET.

§. III.

Iam quaeritur: *an, qui indebite soluit, si indebiti condi-*
tionis renunciaverit, ea renunciatio effectum habeat, videlicet, ne
quod indebite solutum ex errore, postea repeti possit.
Cum cuilibet permiffum fit, iuri suo renunciare, omnino
videri potest, hanc utique renunciationem analogiae iuris
non repugnare. Quid enim obstat, quominus putem,
hanc utique renunciationem vim donationis continere.
Dein, cum, qui indebite sciens soluit, donasse praesumi-
tur, absque dubio renunciando conditioni indebiti, quae
PAPINIANO in *L. 66. pr. ꝛ. de cond. indeb.* ex bono et
aequo introducta esse videtur, ut male iudicent, qui eam
stricti iuris esse arbitrentur, cum sciens vim conditionis,
renuncians, videtur indebitum solutum rati habuisse, ut pro
scienter soluente haberi possit; quo efficeretur, ut illa renun-
ciatio utique conditionem tolleret.

§. IV.

Sed salva res est, distinctione facta. Cedo, si qui
putat, se alteri quidquam debere, eaque intentione soluit,
quod vero indebitum naturale est, vel quod plane non de-
bet, inque solutione simul renunciat conditioni indebiti
ea declaratione adiecta, licet postea indebitum deprehenda-
tur, nolle se tamen instituta indebiti conditione repetere,

mihī non videtur dubium, si accipiens in errore versetur et indebiti et renunciationis conditionis, quin, si postea resciverit, se indebitum soluisse, conditionem indebiti instituire nequeat. Ex ipsa enim declaratione adiecta facile renunciantis liberalis animus deduci potest.

§. V.

At si illa renunciatio conditionis indebiti verbis generalioribus fiat, atque renunciāns in errore versetur, qui error ex indebito facile praesumitur, an conditionem illam nihilominus instituire possit ad indebite solutum condicendum. Et verior sententia est, hanc renunciationem plane effectum habere non posse. Colligunt ex auctoritate SCAEVOLAE in L. 67. §. 3. π. de condit. indeb. Ita enim apud eum legitur: *Idem quaesit, an pactum, quod in pariacionibus adscribi solet in hunc modum: EX HOC CONTRACTU NULLAM INTER SE CONTROVERSIAM AMPLIVS ESSE, impediat repetitionem: respondit, nihil proponi, cur impediret.* Neque haec sententia in dubium vocanda. Nam si renunciat is, qui ex errore soluit, quique putat, se solvere obligatum esse, renunciat aequē ex errore, quum si indebitum sciisset, neque renunciasset, neque indebite soluisset. Vix enim probabile est, quemquam suo iuri renunciaturum, vbi error interuenerit.

§. VI.

Neque aliter sentiendum erit, siue in genere omnibus beneficiis, iuribus, actionibus, exceptionibus debitor renunciet, siue nominatim conditioni renunciet indebitū. Nam generalis renunciatio per se effectum specialem haud producere potest, et in vtraque renunciatione eadem causa subest

subest erroris. Imo in generali illa renunciatione adhuc illa obstat regula, quod ad non cogitata non extendenda renunciatio. Probabile enim est, generaliter renunciando, cum se debere crederet, renunciantam nequidem cogitare potuisse de condicenda illa indebite soluta pecunia vel non condicenda. Et cum lex tantum indulgeat indebite soluenti ex errore, ut repetere possit solutum, quidni etiam indulgeat, ut renunciatione conditionis indebiti non obstante, nihilominus adhuc, quod alter indebite accepit, condicere possit,

§. VII.

Sed aliter sentiunt plerumque Icti de renunciatione illa conditionis, quae iureiurando confirmatur. Hanc facultatem ea, quae indebite soluta sunt, condicendi adimere vulgo statuunt. Probatio facillima erit, quippe ex illo trito Iuris Canonici, brocardico: omne iuramentum, quod salua salute aeterna seruari potest, seruandum esse, petenda erit. Tantam enim iuriurando vim tribuit ecclesiae caput Romanus ille Praesul, ut omnibus actibus, nisi penitus religioni contrariantur vel legibus prohibitiuis improbentur, ad quos accedat, vim auctoritatemque tribuat atque conciliet.

§. VIII.

Sicuti autem Pontificii iuriurando maiorem religionem atque vim tribuunt, quam quantum de accessoria obligatione adfirmandum videtur: pronior essem ad contrariam sententiam approbandam. Quis enim ignorat, iuramentum renunciationi adiectum, eadem ignorantia atque errore praestitum esse, ex quo solutio ipsa indebiti fiebat. Poterat eo facilius ad illam renunciationem induci debitor, qui se putabat obligatum atque suae obligationi

ni

ni soluendo satisfacere. Hac intentione, quo creditorem aequae errantem securum redderet, renunciat conditioni indebiti, quam, se instituere posse, haud credebat. Unde ergo iuriurando illo, quod se ad factam solutionem refert, eique quasi accedit, grauiorem effectum tribuimus, quam ipsi erroneae solutioni. Hanc improbat lex, nisi a sciente facta, et ne alter locupletior fiat errantis damno, concedit actionem. Nonne probabilius est, debitorem errantem, si sciuerit se suo, quem putat, creditori nihil debere, neque soluturum, neque conditioni renunciaturum. Non ergo habuit iurans animum sese obligandi, neque multominus liberalis ex illa renunciatione iurata praesumendus erit, quippe liberalitas non praesumitur. Quare puto, licet iurato renunciauerit debitor ex errore soluens indebiti conditioni, tamen si vere indebite soluerit adhuc ad repetenda indebite soluta admittendum esse.

P. 275

ULB Halle

3

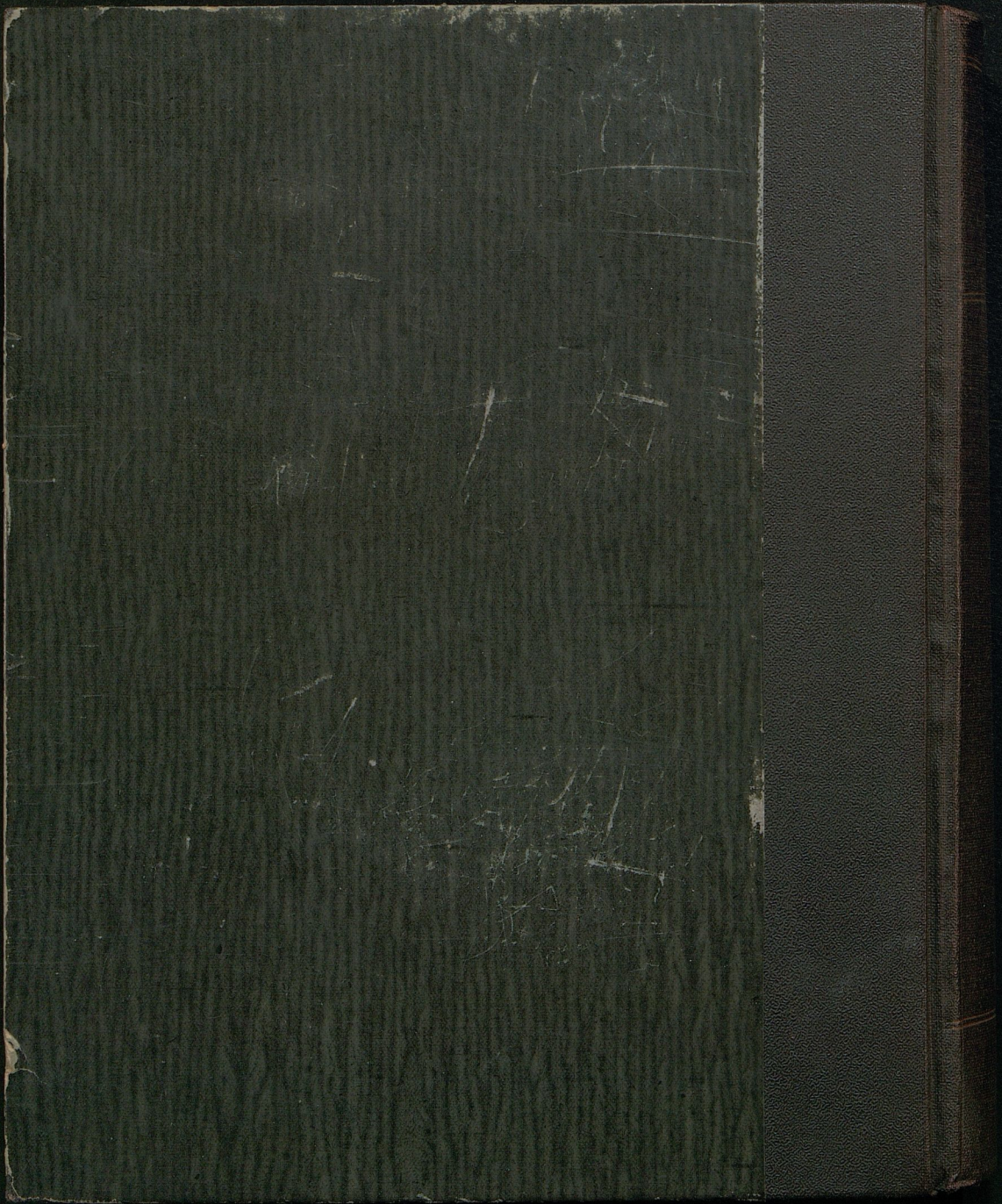
004 758 501

56

*VD
18*

21

1773, 28.

QVAESTIO
IVRIS CONTROVERSI
AN
RENVNCIATIO CONDICTIONIS
INDEBITI VALEAT

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE
D. CHRISTIANO HENR. BREVNING
PROFESS. PVBLIC. ORDINAR. IVR. NAT. ET GENT.
ET SOCIETAT. LITERAR. DVISBVRGENS.

D. 42.

SOCIO
IN AVDITORIO PETRINO
DIE XIV. AVGVST. ANNO MDCCCLXXIII.
DEFENDET
IOANNES CHRISTIANVS GOTTLOB
SCHRECK
DOMITIENSIS MISNIC.

LIPSIAE
EX OFFICINA LANGENHEMIA.

